

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2025
ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Εισαγωγή

Ο **Διάλογος των Μηλίων με τους Αθηναίους** είναι ένα από τα δραματικότερα επεισόδια του Πελοποννησιακού Πολέμου και εξιστορείται στο 5ο βιβλίο της Ιστορίας του Θουκυδίδη. Ο διάλογος αυτός έχει μείνει στην ιστορία ως η αντιπαράθεση του δικαίου έναντι της ισχύος.

Το περιστατικό συνέβη το 416 π.Χ.. Οι Αθηναίοι επιτέθηκαν στην Μήλο, μια μικρή, Λακεδαιμονική αποικία, με σκοπό να την αναγκάσουν να ενταχθεί στην Αθηναϊκή Συμμαχία. Οι Μήλιοι ζήτησαν να γίνει σεβαστό το δικαίωμά τους να μείνουν ουδέτεροι στη σύγκρουση των Αθηναίων με τη Σπάρτη. Τελικά οι Αθηναίοι εκμεταλλευόμενοι την τεράστια στρατιωτική τους υπεροχή καταλαμβάνουν την Μήλο, εκτελούν όλους τους ενήλικους άνδρες, και εξανδραποδίζουν τις γυναίκες και τα παιδιά, εγκαθιστώντας στο νησί Αθηναίους εποίκους.

Αδίδακτο Κείμενο

84.2] οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μὲν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δηοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερόν κατέστησαν. [5.84.3] στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τεισίας ὁ Τεισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἤκουσιν. [5.85.1] οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιαῦτα. «ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ρήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσιν (γιγνώσκωμεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ἡμῶν ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή), ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μὴδ' ὑμεῖς ἐνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδεῖως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἶπατε.» [5.86.1] οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο «ἢ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὀρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἦκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων καὶ τὴν τελευτήν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἶκός περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.»

Παρατηρήσεις

1) Να μεταφράσετε το παρακάτω χωρίο: *οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο «ἢ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὀρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἦκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων καὶ τὴν τελευτήν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἶκός περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.»*

Μονάδες 10

2) Ποιες ενστάσεις εξέφρασαν οι πρέσβεις των Αθηναίων στις διαπραγματεύσεις με τους Μηλίους; **Μονάδες 10**

3α) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

ἔπεμψαν: β' ενικό προστακτικής Παρακειμένου Μέσης Φωνής

λέγειν: β' πληθυντικό υποτακτικής Αορίστου β στη φωνή που βρίσκεται

γιγνώσκομεν: β' ενικό οριστικής Μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται

κρίνετε: β' πληθυντικό οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

διαφέροντα: ο ίδιος τύπος στον Μέλλοντα

3β) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

τι: ονομαστική πληθυντικού ουδέτερου γένους

πρέσβεις: κλητική ενικού αριθμού

νησιῶται: κλητική ενικού αριθμού

ὀλίγοις: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

τῶν λεχθησομένων: δοτική πληθυντικού αρσενικό γένος μετοχής πληθυντικού αορίστου α'

Μονάδες 10

4α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις: *οὐδετέρων, ὁ Τεισιμάχου, λέγειν, ἤκοντας, τῷ δικαίῳ.*

4β) «οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μὲν εἰσὶν ἄποικοι». Να διατυπώνετε την πρόταση με τη μορφή απαρεμφάτου και μετοχής χρησιμοποιώντας ως εξάρτηση τη φράση. *Ὁ Θεουκυδίδης γινώσκει...*

Μονάδες 10

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γάρ, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἀχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρωκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἂν τι ἑωρακεῖν ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦσπηλαίου προσπιπτούσας;

Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου; Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτόν τοῦτο;

Τί μήν;

Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἶοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγή ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζεῖν ἄπερ ὀρῶεν;

Ἀνάγκη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5)

1. Η σπηλιά των δεσμοτῶν έχει ένα άνοιγμα προς το φως του ήλιου.
2. Οι δεσμώτες πιστεύουν πως οι σκιές συνομιλούν μεταξύ τους.
3. Οι δεσμώτες δεν είναι πλήρως ακινητοποιημένοι.
4. Ο μικρός τοίχος που διαχωρίζει τους δεσμώτες από τη φωτιά είναι χτισμένος μπροστά από τους δεσμώτες.
5. Ο Σωκράτης παρομοιάζει την αθηναϊκή κοινωνία με τους δεσμώτες μέσα στο σπήλαιο.

A2. Τι ονομάζουμε **αλληγορία** και ποια η λειτουργικότητά της; (μονάδες 5)

B1. Να ερμηνεύσετε τους συμβολισμούς της αλληγορίας: **σπήλαιο, δεσμώτες, αλυσίδες, φως.** Μπορείτε να τους συνδέσετε με την πλατωνική θεωρία των Ιδεών;

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όμηρος, Όδύσεια, μ 39-55

Στην Όδύσεια η Κίρκη δίνει οδηγίες στον Οδυσσέα για τη διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει φεύγοντας από το νησί της, ώστε να προφυλαχτεί και να προφυλάξει τους συντρόφους του από τους κινδύνους της θάλασσας. Ένα από τα εμπόδια είναι οι Σειρήνες.

Θα φτάσεις πρώτα στις Σειρήνες, αυτές που καταθέλγουν όλους τους θνητούς, όποιος βρεθεί στα μέρη τους.

Αν κάποιος πλησιάσει ανύποπτος κι ακούσει των Σειρήνων τη φωνή, δεν γίνεται να τον χαρούν ξανά στον γυρισμό του γυναίκες και μικρά παιδιά. τον θέλγουν οι Σειρήνες

με το οξύφωνο τραγούδι τους,

σ' ένα λιβάδι καθισμένες, γύρω σωρός τα κόκαλα,

σάρκες ανθρώπων σαπισμένες, φαγωμένα δέρματα.

Σε συμβουλεύω να τις προσπεράσεις. όσο για τους συντρόφους σου, γλυκό κερί σαν μέλι μάλαξε και βούλωσε μ' αυτό τ' αφτιά τους,

ώστε κανείς από τους άλλους να μην το ακούσει το τραγούδι τους. Μόνος εσύ μπορείς να τις ακούσεις, αν το θελήσεις.

θα πρέπει ωστόσο, εκεί στο πλοίο που θα φεύγει γρήγορα, χέρια και πόδια να σε δέσουν, όρθιο πάνω στο κατάρτι,

με τα σχοινιά πλεγμένα γύρω του. κι έτσι να ακούσεις, να απολαύσεις των Σειρήνων τη φωνή.

Κι αν τους συντρόφους σου παρακαλείς, αν τους φωνάζεις να σε λύσουν,

Εκείνοι ακόμη πιο σφιχτά, με περισσότερα σχοινιά θα πρέπει να σε δέσουν. Μπφρ.

Δ. Ν. Μαρωνίτης

Να συγκρίνετε τους «δεσμώτες» του πλατωνικού σπηλαιού όπως αυτοί περιγράφονται στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο, με τους συντρόφους του Οδυσσέα, αλλά και τον ίδιο τον Οδυσσέα στο παραπάνω παράλληλο κείμενο από την Όδύσεια του Ομήρου.

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. Οι απογοητεύσεις που βίωσε από την πολιτική της Αθήνας, καθώς και η αρνητική εμπειρία που αποκόμισε από την παραμονή του στην αυλή του τυράννου των Συρακουσών Διονυσίου Α', δημιούργησαν στον Πλάτωνα την πεποίθηση ότι όλα τα πολιτεύματα της εποχής του ήταν διεφθαρμένα.

2. Ο δραματικός χρόνος, δηλαδή ο χρόνος κατά τον οποίον υποτίθεται ότι διεξάγεται ο διάλογος, είναι το 421 π.Χ.
3. Η κατώτερη τάξη των δημιουργών έχει τη δυνατότητα συμμετοχής στην εξουσία, εργάζεται όμως προστατευμένη και μπορεί να πλουτίζει ως ένα σημείο φυσικά.
4. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων (από τα 20 ως τα 30) περιλαμβάνει κυρίως τις φιλοσοφικές επιστήμες.
5. Η ιδεώδης πολιτεία κοσμεύεται από σωφροσύνη, επειδή το κάθε στοιχείο εκπληρώνει τη λειτουργία του, χωρίς να παρακωλύει τη λειτουργία των άλλων.

Μονάδες 10

B4. Με ποιες λέξεις του κειμένου συνδέονται ετυμολογικά οι παρακάτω λέξεις: **πέταλο, εργαλείο, σύμπτωση, άγημα, διορατικό.**

Μονάδες 10

Επιμέλεια: Φιλολόγοι – Σαριδάκης Γιώργος/ Κουτσοδόντη Ευαγγελία

ΔΡΑΚΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ